Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen webinaarisarja jatkuu

- 10.5. Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

… ja päivittyy oph.fi-sivuille

https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/webinaarisarja-perusopetukseen-ja-varhaiskasvatukseen

Webinaarit tallennetaan ja tallenteet julkaistaan Opetushallituksen verkkosivuilla

Osa kevään webinaaritallenteista jo katsottavissa: https://youtube.com/playlist?list=PLsBm4tVhwD2H3EmXYGteQjeQDADUxcp8a

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Opetusneuvos Kati Costiander

Opetusneuvos Kati Kaplin-Sainio

Arvoperusta ja pedagogiikka

Esiopetus: Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen.

Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita.

Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja.

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys

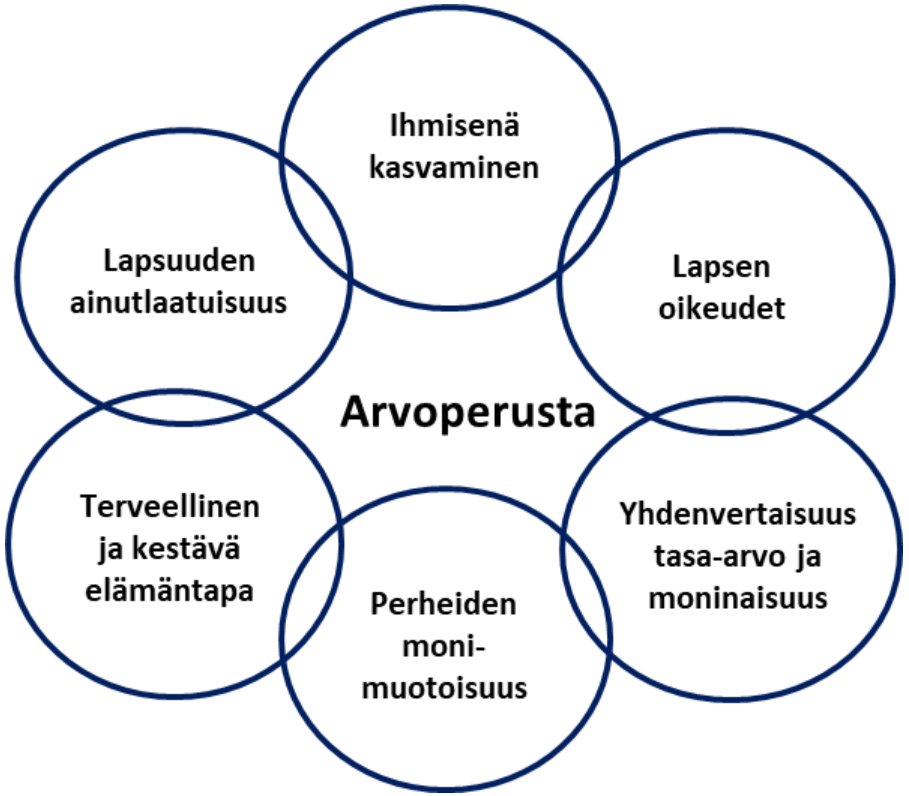

Laaja-alainen osaaminen – opetussuunnitelmien vertailu

Vasuperusteet 2022	Esiopetuksen ops 2014	Perusopetuksen ops 2014
Ajattelu ja oppiminen	Ajattelu ja oppiminen	Ajattelu ja oppiminen (L1)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
Monilukutaito	Monilukutaito	Monilukutaito (L4)
Digitaalinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)
-	-	Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)
Osallistuminen ja vaikuttaminen	Osallistuminen ja vaikuttaminen	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Luku 2.7 Laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa

- **Kuusi** osa-aluetta
- Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuutta
- Siihen kuuluu myös kyky käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla

Esiopetuksessa
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kunkin laaja-alaisen osaamisen osa-alueessa määritellään:

- Varhaiskasvatuksen tehtävä
- Miksi kyseistä osaamista tarvitaan
- Mitä osaamisella tarkoitetaan
- Miten tavoitteita voidaan varhaiskasvatuksessa toteuttaa eri toimintamuodoissa

Ajattelu ja oppiminen

Esiopetus: Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja

MIKSI?

- Taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa
- Muodostaa perustan muun osaamisen kehittymiselle sekä elinikäiselle oppimiselle
- Tiedon hankinta, jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua
- Vahvistetaan lasten uskoa omiin kykyihin

Ajattelu ja oppiminen 2

Esiopetus: Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa.

MITÄ?

Taitoa jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä

Rohkeutta kysyä ja kyseenalaistaa

Kykyä käyttää mielikuvitusta ja luovuutta erilaisten ratkaisujen keksimisessä

Sinnikkyyttä ponnistella asioiden eteen

MITEN?

- Tehdään ajattelua ja oppimista näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin avulla
- Kuullaan lasten ajatuksia, annetaan tilaa ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle
- Tarjotaan monipuolisia ja merkityksellisiä kokemuksia, mahdollisuuksia leikkeihin sekä fyysiseen aktiivisuuteen
- Rohkaistaan lapsia olemaan lannistumatta epäonnistumisista
- Iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia

Monilukutaito

Esiopetus: Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten monilukutaitoon liittyvien taitojen kehittymistä.

MIKSI?

- Tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa.
- Edistää lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa.
- Opitaan ymmärtämään kulttuurisesti moninaisia viestejä ja ympäröivää maailmaa sekä vuorovaikutuksen näkökulmaa.

Monilukutaito 2

Esiopetus: Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

MITÄ?

Erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja

Perustana laaja tekstikäsitys

Sisältää monia erilaisia lukutaitoja: kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito, kulttuurin lukutaito, peruslukutaito jne.

Liittyy kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin

MITEN?

- Nimetään asioita ja esineitä yhdessä lasten kanssa
- Opetetaan valmiuksia ymmärtää moninaista tekstimaailmaa esimerkiksi digitaaliset ympäristöt, mainokset, emojit ja sosiaalinen media
- Aikuisen mallin, rikkaan tekstiympäristön, lasten tuottaman kulttuurin sekä lapsille soveltuvien kulttuuripalvelujen tärkeys
- Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa ympäristöissä

Digitaalinen osaaminen

Esiopetus: Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta

MIKSI?

- Digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa.
- Tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa.
- Edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa.

Digitaalinen osaaminen 2

Esiopetus: TVT:n avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

MITÄ?

Tutkitaan ja havainnoidaan digitaalisuuden roolia arkielämässä

Opetellaan yhdessä käyttämään digitaalisia ympäristöjä monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti

Edistetään luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä monilukutaitoa

MITEN?

- Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään ja käytetään mm. dokumentoinnissa, leikeissä, vuorovaikutuksessa, peleissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa
- Mahdollistetaan lapsille harjoittelu, kokeilu ja sisältöjen tuottaminen itse ja yhdessä muiden lasten kanssa

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Esiopetus: Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja

MIKSI?

- Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa.
- Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu 2

Esiopetus: Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

MITÄ?

Taitoa kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä reflektoida omia arvoja ja asenteita

Taitoa olla vuorovaikutuksessa ja ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa

Oman ja muiden kulttuurisen ja katsomuksellisen taustan ymmärrystä ja kunnioittamista

Vahvistetaan lapsen kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria

MITEN?

- Tutustutaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin, tuetaan lapsia kulttuuri-identiteettien rakentamisessa
- Henkilöstö toimii vuorovaikutuksen mallina
- Harjoitellaan ystävällisyyttä ja hyviä tapoja, toisten ihmisten asemaan asettumista sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita rakentavasti
- Leikit, ruokailuhetket, juhlat, kirja- ja lelupäivät tarjoavat mahdollisuuksia jakaa kokemuksia erilaisista perinteistä ja tavoista

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja

MIKSI?

- Itsestä huolehtimisen, terveyden ja turvallisuuden taitoja tarvitaan jatkuvasti.
- Tarvitaan myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen ja sen tukemista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot 2

Esiopetus: Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä.

MITÄ?

- Itsenäisyyden asteittainen lisääntyminen
- Omien tunteiden tunnistaminen ja niiden hallinta, itsesäätelytaidot
- Vastuullisen elämäntavan oppiminen, huolehditaan itsestä ja toisista
- Levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkityksen ymmärtäminen
- Oman ja toisten kehon kunnioittaminen ja suojelu

MITEN?

- Lapsia autetaan ja kannustetaan heitä pyytämään apua sitä tarvitessaan.
- Harjoitellaan erilaisia taitoja kuten pukeutumista, ruokailua ja huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista
- Harjoitellaan tunteiden ilmaisua, havaitsemista ja tiedostamista erilaisin tavoin esim. tunnekortit, kuvat, sanoittaminen
- Toimitaan erilaisissa oppimisympäristöissä, käydään luontoretkillä, harjoitellaan
- Ohjataan lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Esiopetus: Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

MIKSI?

- Perusta demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle.
- Yksilöltä edellytetään taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa.
- Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Osallistuminen ja vaikuttaminen 2

Esiopetus: Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä.

MITÄ?

Oikeus tulla kuulluksi ja olla osallinen omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa.

Minäkuvan, itseluottamuksen sekä sosiaalisten taitojen vahvistuminen

Yhteisten sääntöjen ja sopimusten ymmärtäminen

Kunnioitetaan demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita.

MITEN?

- Kohdataan lapset arvostavasti, kuullaan lasten ajatuksia ja vastataan aloitteisiin
- Jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi ja sekä osallistua ja vaikuttaa lapsiryhmässä
- Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa
- Harjoitellaan monin eri tavoin vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä yhteisten keskustelujen ja perusteluiden kautta

Oppimisen alueiden tehtävänä on edistää lasten laaja-alaista osaamista

Oppimisen alueet

Esiopetuksessa oppimis-kokonaisuudet

Kielten rikas maailma	Ilmaisun monet muodot	Minä ja meidän yhteisömme	Tutkin ja toimin ympäristössäni	Kasvan, liikun ja kehityn
• Kielelliset taidot ja valmiudet • Kielelliset identiteetit	• Musiikillinen • Kuvallinen • Sanallinen • Kehollinen • Käsityöllinen	• Eettinen ajattelu • Katsomuskasvatus • Lähiyhteisön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus • Mediakasvatus	• Matemaattinen ajattelu • Ympäristökasvatus • Teknologiakasvatus	• Liikkuminen • Ruokakasvatus • Terveys ja turvallisuus

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Oppimisen alueet kuvaavat pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä

Esiopetus: Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin.
Oppimiskokonaisuuksina toteutetun opetuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolinen perusta heidän osaamisensa edistymiselle.

- Ohjaavat monipuolisen ja pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa
- Eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti
- Oppimisen alueita yhdistelevä ja soveltava pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun ja tutkimisen
- Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista

Opetussuunnitelmat pedagogisen toiminnan suunnittelun työvälineenä

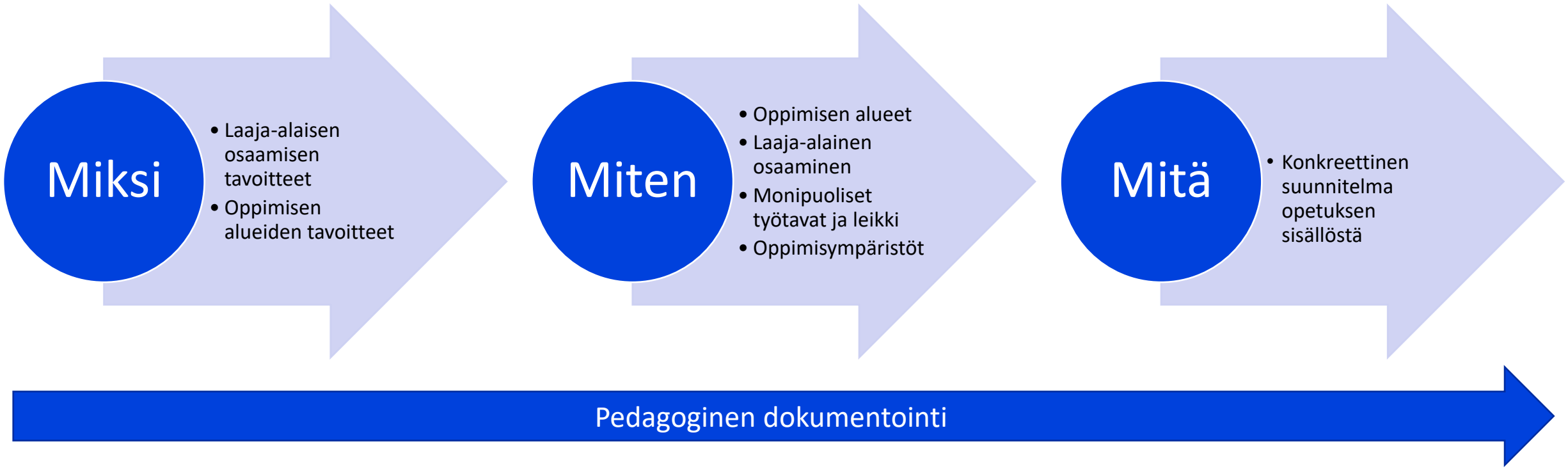

Laaja-alaisen osaamisen yhteys oppimisen alueisiin

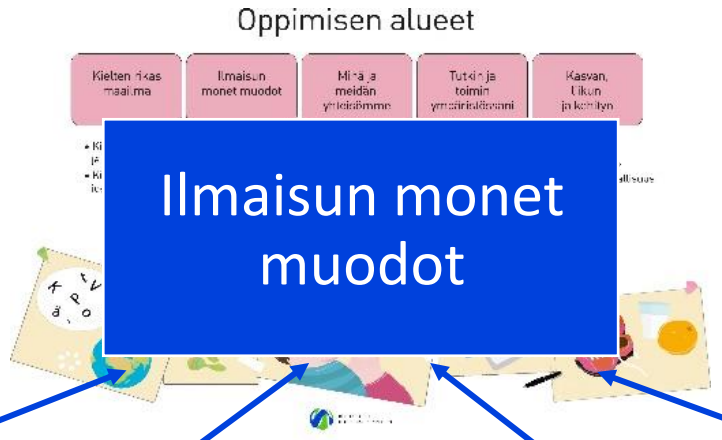

Ajattelu ja oppiminen

- Luova ajattelu. (kuvittelu, mielikuvitus)
- Ongelmanratkaisu-taidot
- Eettinen ajattelu

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Sosiaaliset taidot
- Myönteinen minäkuva
- Valmiudet jäsentää ympäröivää maailmaa
- Kyky omaksua, käyttää ja tuottaa kulttuuria
- Itseilmaisu, tunnetaidot

Osallistuminen ja vaikuttaminen

- Spontaania
- Lasten aloitteista lähtevää
- Leikinomaista

Monilukutaito ja Digitaalinen osaaminen

- Erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taidot

Ilmaisun monet muodot

Tukevat lasten musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä
Tutustuttavat lapsia eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön

TAVOITTEENA (MIKSI)	MITEN ESIMERKIKSI
Tarjota lapsille monipuolisia **musiikillisia** kokemuksia sekä vahvistaa kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin	Lauletaan, loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan musiikkia, liikutaan sen tahdissa. Kannustetaan lapsia ilmaisemaan musiikin herättämiä tunteita eri tavoin (sanallisesti, kuvallisesti)
Kehittää lasten suhdetta **kuvataiteeseen,** muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön	Lapset kokeilevat erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja esimerkiksi maalaamalla, piirtämällä, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä.
Erilaiset harjoitukset ja leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden monipuoliseen kielelliseen ja kehollisen kokemiseen, ilmaisuun ja viestintään	Lapsia rohkaistaan **sanalliseen ja kehollisen ilmaisuun** esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin keinoin. Hyödynnetään esimerkiksi lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja, tanssia ja sirkusta.
Käsityöllinen ilmaisu tarjoaa lapsille kokeilun, tutkimisen, yhteisöllisen tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa oma luovuus ja kädenjälki näkyvät.	Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia itse kokeilla, tutkia ja yhdistellä erilaisia materiaaleja sekä opetella työskentelyssä tarvittavia käsityön tekniikoita. Lapset saavat ideoida ja toteuttaa erilaisia teoksia ja esineitä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Ajattelu ja oppiminen

Monilukutaito
Osallistuminen ja vaikuttaminen

Minä ja meidän yhteisömme

Kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista

TAVOITTEENA (MIKSI)	MITEN ESIMERKIKSI
Tuetaan **eettisen ajattelun** taitojen kehittymistä.	Pohditaan ystävyyden, oikean ja väärän erottamisen, oikeudenmukaisuuden tai pelon, surun ja ilon aiheita sekä ryhmän sääntöjä ja niiden perusteita.
Edistetään keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri **katsomuksia** kohtaan sekä tuetaan lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä.	Hyödynnetään huoltajien asiantuntemusta heidän omasta kulttuuriperinnöstään.
Lähiyhteisön menneisyyttä, nykyisyyttä ja **tulevaisuutta** pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa historiallisiin asioihin sekä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen. Kasvatetaan lapsia ymmärtämään, että ihmiset ovat erilaisia mutta samanarvoisia.	Isovanhempien lapsuuden leikit ja musiikki. Tulevaisuuden pohdinta voi liittyä esimerkiksi tulevan vuodenajan leikkien tai oman oppimisympäristön suunnitteluun. Tarkastellaan muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuutta.
Tuetaan lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään.	Tutustutaan eri **medioihin**. Kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Ajattelu ja oppiminen

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään

TAVOITTEENA (MIKSI)	MITEN ESIMERKIKSI
Tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa **matemaattisen ajattelun** eri vaiheissa oleville lapsille	Ohjataan lapsia kiinnittämään huomiota päivittäisissä tilanteissa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Innostetaan lapsia pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan
Ympäristökasvatus vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa.	Retkeillään luonnossa ja lähiympäristössä. Havainnoidaan luonnon ilmiöitä eri aistein ja eri vuodenaikoina Ohjataan lapsia kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä
Teknologiakasvatus kannustaa lapsia tutustumaan tutkivaan ja kokeilevaan työtapaan.	Lapsia ohjataan havainnoimaan ympäristön teknologiaa ja keksimään omia luovia ratkaisuja. Rohkaistaan lapsia tekemään kysymyksiä, etsimään niihin yhdessä vastauksia ja tekemään päätelmiä.

Ajattelu ja oppiminen
Monilukutaito

Kasvan, liikun ja kehityn

Luo pohjan lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa

TAVOITTEENA (MIKSI)	MITEN ESIMERKIKSI
Innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Kehittää lasten kehontuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia perustaitoja	Päivittäinen omaehtoinen liikunta sekä sisällä että ulkona Liikkumisen vaihdellaan luontevasti kestoltaan, intensiteetiltään ja nopeudeltaan Liikuntaleikit, kuten pihaleikit sekä satu- tai musiikkiliikunta
Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia	Eri aistien avulla ja tutkimalla tutustutaan ruokiin, niiden alkuperään, ulkonäköön, koostumukseen ja makuominaisuuksiin Opetellen ruokarauhaa ja hyviä pöytätapoja sekä yhdessä syömisen kulttuuria
Tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta **terveydestään** sekä henkilökohtaisesta hygieniastaan	Liikkumisen, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkityksestä hyvinvoinnille ja terveydelle
Lasten kanssa opetellaan **turvallisuuteen** liittyviä asioita päivittäisissä tilanteissa	Harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja turvalliseen liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Kielten rikas maailma

Vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä

Vahvistaa uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin

TAVOITTEENA (MIKSI)	MITEN ESIMERKIKSI
Vuorovaikutustaidot: Lapset tulevat kuulluksi ja heidän aloitteisiinsa vastataan.	Sensitiivisyys ja reagointi myös lasten non-verbaaleihin viesteihin. Lapsia kannustetaan kommunikointiin ja puhumaan.
Kielen ymmärtämistaidot	Kielellinen mallintaminen, toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen.
Puheen tuottamisen taidot	Lapsia rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa sekä aikuisten että toisten lasten kanssa. Kiinnitetään huomiota äänensävyihin ja –painoihin.
Kielen käyttötaidot: Tilannetietoisen kielen käytön vahvistuminen.	Harjoitellaan tilannetietoista kielen käyttöä; kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua. Tutustaan erilaisiin teksteihin ja kirjallisuuteen.
Kielellisen muistin ja sanavarannon laajeneminen; kielellinen ilmaisu monipuolistuu.	Käytetään loruja, laululeikkejä, kielellä leikittelyä, nimeämistä ja kuvaavia sanoja. Keskustelu, lukeminen ja tarinoiden kerronta.
Kielitietoisuuden kehittyminen; tietoisuus kielen rakenteellisista ja kielen merkitykseen liittyvistä seikoista.	Eri kielten havainnointi ja tutkiminen. Lapsia rohkaistaan kirjoittamaan ja lukemaan leikillisesti.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Osallistuminen ja vaikuttaminen

Kieli on lapsille sekä oppimisen väline että kohde

Ilmaisun monet muodot

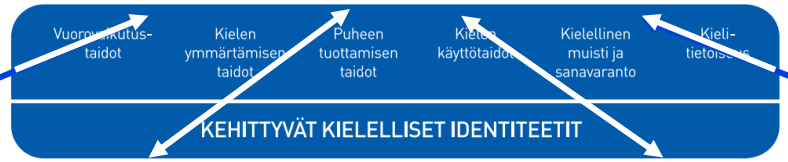

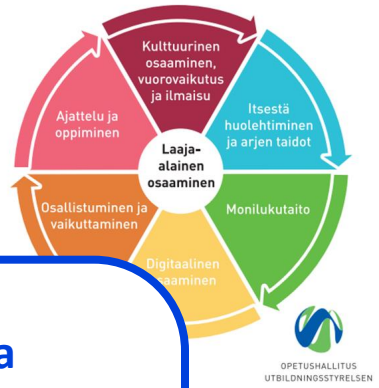

Ajattelu ja oppiminen

- Luova ajattelu. (kuvittelu, mielikuvitus)
- Ongelmanratkaisu-taidot
- Eettinen ajattelu

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Sosiaaliset taidot
- Myönteinen minäkuva
- Valmiudet jäsentää ympäröivää maailmaa
- Kyky omaksua, käyttää ja tuottaa kulttuuria
- Itseilmaisu, tunnetaidot

Osallistuminen ja vaikuttaminen

- Spontaania
- Lasten aloitteista lähtevää
- Leikinomaista

Monilukutaito ja Digitaalinen osaaminen

- Erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taidot

Lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset toiminnan keskeisenä lähtökohtana

Esiopetus: Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet

- Aihepiirit voivat nousta esimerkiksi leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön kesken tai lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa.
- Tapa, jolla oppimisen alueiden tavoitteita käsitellään, vaihtelee valittujen aihepiirien, tilanteiden ja lasten oppimisen mukaan.
- Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää eri-ikäisten lasten kehitystä ja oppimista.

Lasten vasujen ja oppimissuunnitelmien sekä muun pedagogisen dokumentoinnin avulla tiedetään lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset

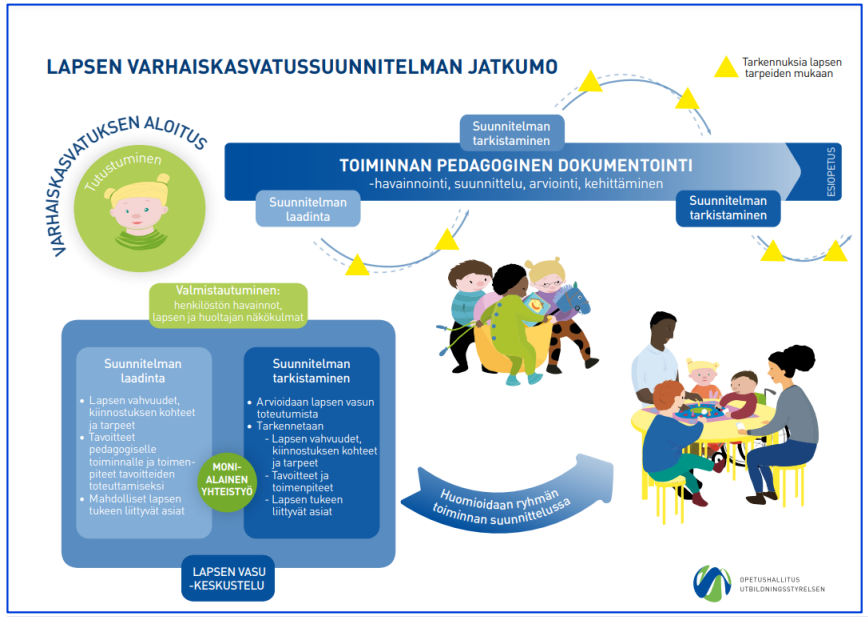

Miksi → Miten → Mitä

Pedagoginen dokumentointi

Esimerkki lapsikohtaisten suunnitelmista ja opetussuunnitelmasta pedagogisen suunnittelun tukena

Lasten kiinnostuksen kohteet ja kysymykset

- Lasten vasuihin kirjatut kiinnostuksen kohteet ja tavoitteet pedagogiselle toiminnalle
- Muun pedagogisen dokumentoinnin kautta saatu tieto

Miksi

- Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet
- Oppimisen alueiden tavoitteet

Miten

- Oppimisen alueet
- Laaja-alainen osaaminen
- Monipuoliset työtavat ja leikki
- Oppimisympäristöt

Mitä

- Konkreettinen suunnitelma opetuksen sisällöstä

- *Lisätään lasten monipuolista liikkumista*
- *Harjoitellaan yhdessä leikkimisen taitoja*
- *Lapsia kiinnostaa tällä hetkellä erilaiset roolileikit*

- Lapset kokevat liikunnan iloa
- Ryhmässä liikkuminen kehittää sosiaalisia taitoja
- Yhteistyöhön perustuva toiminta luo mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja ei tilanteissa ja eri ihmisten kanssa

---

- Kannustetaan liikunnallisiin leikkeihin, esim. perinteiset pihaleikit
- Kokemuksia satuliikunnasta
- Leikin juonen kehittelyssä ja leikkimaailmojen rakentamisessa yhdistetään draamaa tai satuja

---

- *Salissa aikuinen sirkustirehtööri: opetellaan erilaisia liikkumisen tapoja, myös koko ryhmän kanssa tehtävät ja toista auttavat*
- *Otetaan osa liikuntavälineistä käyttöön leikkeihin ja trapetsilla (teippi) tasapainoilu vessaan siirtyessä*
- *Ulkona tuttuihin perinneleikkeihin uusia leikillisiä elementtejä (esim. säntäilevä pelle)*

Pedagoginen dokumentointi

Työn tueksi varhaiskasvatuksessa -materiaalit

Työn tueksi varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen ammattilainen, etsitkö kehitysideoita työsi tueksi? Olemme keränneet sivulle erilaisia ohjeita, videoita ja muita innostavia materiaaleja, joita voit vapaasti soveltaa omassa tekemisessäsi. Tervetuloa tutustumaan!

https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus/varhaiskasvatuksen-tueksi

Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Mitä osallisuus tarkoittaa varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa? Millaisin pedagogisin ratkaisuin ja valinnoin varhaiskasvatuksen henkilöstö voi tukea ja edistää lasten osallisuutta? Tutustu viiden videon sarjaan aiheesta.

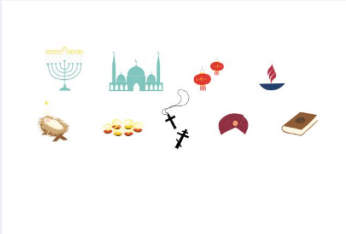

Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Katsomuskasvatus on osa yleissivistävää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogista toimintaa. Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuurisen ja

Kielten rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline, joka tukee ajattelun ja kommunikoinnin kehittymistä. Kielten rikas maailma -materiaalista saat ideoita varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan, mutta myös siihen miten kielen kehittymistä voi tukea kotona.

Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen toiminnan tavoitteena on kehittää lapsen sosioemotionaalisia taitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä toisten ihmisten kunnioittamista.

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu

Tämä opas kannustaa pohtimaan arvoja ja asenteita, jotka vaikuttavat omaan ja työyhteisön toimintaan sekä tunnistamaan ja purkamaan eriarvoistavia käytänteitä, jotka ovat esteenä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä työ on jatkuva prosessi ja kytkeytyy muuhun pedagogiseen suunnitteluun.

Lapsen tuki

Lapsella on oikeus saada tukea varhaiskasvatuksessa heti, kun tuen tarve on havaittu. Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Lapsen tukeen liittyvä osio sisältää mm. luentovideoita ja niiden materiaaleja.

Tukea digitaalisten oppimisympäristöjen edistämiseen

- **Digitaalisen osaamisen kuvausten ylläpito ja kehittäminen jatkuvat Uudet lukutaidot -ohjelman päättyessä**
- **Digitaalisen osaamisen kuvaukset** löytyvät ePerusteista
- **Tukimateriaalit** Opetushallituksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin sivuilta.
- Uudet lukutaidot -sivuilta uudelleenohjaus ePerusteisiin, eperusteet.fi/digiosaaminen

Pedagogisesti laadukas digitaalinen ympäristö:
https://uudetlukutaidot.fi/tuki-ja-julkaisut/pedagogisesti-laadukas-digitaalinen-ymparisto/

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos osallistumisestasi!

varhaiskasvatus@oph.fi
esiopetus@oph.fi
perusopetus@oph.fi
perusopetus.arviointi@oph.fi
perusopetus.tuki@oph.fi

Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen webinaarisarja jatkuu syksyllä

Ajankohdat ja aiheet päivittyvät oph.fi-sivuille

https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/webinaarisarja-perusopetukseen-ja-varhaiskasvatukseen

Osa kevään webinaaritallenteista jo katsottavissa: https://youtube.com/playlist?list=PLsBm4tVhwD2H3EmXYGteQjeQDADUxcp8a